

Vejledning om afsluttende standpunktskarakterer i grundfag og klager – med særligt fokus afslutning i sommeren 2020

9. juni 2020

Indhold:

- 1) Indledning (side 1)
- 2) Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer (side 1)
- 3) Mulighed for at klage til skolen (side 3)
- 4) Sagsoplysning i forbindelse med klager (side 3)
- 5) Begrundelse (side 4)
- 6) Klagevejledning og klageadgang (side 6)
- 7) Hvad er retlige spørgsmål? (side 6)

1. Indledning

Alle prøver i grundfag aflyses fra den 18. maj 2020, jf. § 7 a i bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om visse midlertidige foranstaltninger for erhvervsuddannelserne som led i forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19 af 16. maj 2020 (eud-nødbekendtgørelsen). I de grundfag, som eleven skulle have aflagt prøve i, skal der afgives en afsluttende standpunktskarakter, som ophøjes til prøvekarakter. Derfor kan standpunktskarakteren få en anden og større betydning end normalt. Af samme grund kan der være behov for vejledning om grundlaget for at afgive afsluttende standpunktskarakterer, samt elevernes mulighed for eventuelt at klage over karaktergivningen.

Vejledningen finder også anvendelse i forhold til afsluttende standpunktskarakterer i grundforløbsprøver (uddannelsesspecifikke fag på grundforløbet) og uddannelsesspecifikke fag på hovedforløbet, hvor der er mulighed for at ophøje standpunktskarakter til prøvekarakter, jf. § 8, stk. 2 i eud-nødbekendtgørelsen af 21. marts 2020 med senere ændringer.

Nærværende vejledning bygger på principperne som fastlagt i forvaltningsloven.

2. Afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer

Der gælder i udgangspunktet de samme rammer for afgivelse af standpunktskarakterer i den aktuelle situation som normalt. De afsluttende standpunktskarakterer i grundfag m.v. er reguleret i § 90, stk. 3, i bekendtgørelse om erhvervsuddannelser. Heraf fremgår det, at den afsluttende standpunktskarakter skal gives, når de fastsatte undervisningsdele er gennemført. Standpunktskarakteren udtrykker elevens standpunkt i forhold til de fastsatte mål for undervisningen på det tidspunkt, hvor karakteren gives.

I denne særlige situation er det vigtigt at være opmærksom på, at eleverne i en længere periode har modtaget nødundervisning. Den enkelte lærer vil derfor i sin karaktergivning skulle tage hensyn til, at nødundervisningen ikke nødvendigvis i samme grad giver læreren mulighed for at bedømme den enkelte elevs faglige niveau, ikke mindst i den praktiske og mundtlige del af faget. I den forbindelse vil det være nødvendigt også at medtage elevens faglige præstationer fra den almindelige undervisning, inden nødundervisningen trådte i kraft.

I de fag, der indeholder en praktisk dimension, som udgør en væsentlig del af faget, herunder uddannelsesspecifikke-, naturvidenskabelige- og tekniske fag, vil det være en større udfordring at afgive en afsluttende standpunktskarakter, fordi eleverne i en længere periode ikke har haft mulighed for at demonstrere et fagligt niveau i de praktiske dele af faget. Samtidig vil det i nogle tilfælde fortsat efter genåbningen være svært at afvikle undervisning i disse dele af faget inden for sundhedsmyndighedernes retningslinjer.

Generelt gælder det i forhold til denne problematik, at det af dagtilbuds- og nødundervisningsbekendtgørelsens § 9 fremgår, at ”ingen bestemmelser i lovgivningen for den pågældende undervisning, institution eller skole er til hinder for at gennemføre nødundervisning efter loven”. Der henvises til bekendtgørelse nr. 629 af 15. maj 2020 om dagtilbud og nødundervisning m.v. på børne- og undervisningsområdet som led i forebyggelse og afhjælpning i forbindelse med covid-19.

I forbindelse med afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer vil det med udgangspunkt i ovennævnte § 9 være vigtigt at anlægge et lidt bredere fokus i den helhedsvurdering af målopfyldelsen, der ligger til grund for den afsluttende standpunktskarakter, end normalt, så det ikke kommer eleven til skade, at praktiske dele af undervisningen ikke har kunnet gennemføres.

3. Mulighed for at klage til skolen

Det er klart fastslået i dansk ret, at der ikke er tale om såkaldt afgørelsesvirksomhed, når en underviser på en skole giver en afsluttende standpunktskarakter til en elev – der er derimod tale om såkaldt faktisk forvaltningsvirksomhed.

Dette har den umiddelbare betydning, at *selve standpunktskaraktergivningen* ikke under nogen omstændigheder kan påklages til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet.

Det betyder imidlertid ikke, at en elev ikke kan ”klage” over standpunktskaraktergivningen til vedkommende underviser og evt., hvis dette ikke har den ønskede effekt, klage til skolens ledelse. Dette er ikke nærmere reguleret i lovgivningen, men følger af, at undervisernes virke altid sker under ledelsens ansvar.

Skolen skal i denne situation sørge for, at principperne som fastlagt i forvaltningsloven vedrørende sagsoplysning, begrundelse, partshøring og evt. klagevejledning iagttages.

Det er ikke i reglerne fastlagt en frist for, hvor længe man kan klage til skolens ledelse over standpunktskaraktergivningen.

Skolen bør fastsætte en *lokal klagefrist*. Det kan f.eks. være hensigtsmæssigt for at sikre sig, at eventuelle klager kommer frem, mens grundlaget for karaktergivningen fortsat er i frisk erindring hos underviseren og eleven.

Fastsætter skolens ledelse en lokal klagefrist, er det ledelsen, der har bevisbyrden for, at fristen er blevet meldt klart og utvetydigt ud til eleverne.

Det er særdeles vigtigt, at ledelsen i praksis bliver opfattet som den ”2. instans”, som er tilsigtet, og altså agerer uvildigt i sagsbehandlingen – herunder møder eleven med en principiel åbenhed om, at eleven *kan* have ret i sine påstande og argumenter eller dog i nogle af dem.

Når skolens ledelse har forholdt sig til elevens klage og besluttet sig for, hvilken konsekvens den skal have, træffer den en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Dette forhold har forskellige implikationer.

4. Sagsoplysning i forbindelse med klager

Afhængigt af klagens nærmere indhold skal ledelsen foretage dét, der er nødvendigt for at få sagens nærmere omstændigheder ordentligt belyst.

Der er ingen principielle begrænsninger for, hvad en elev kan vælge at basere sin klage over en afsluttende standpunktskarakter på – der gælder

altså ikke her en begrænsning til retlige spørgsmål, således som der gør, hvis en elev på et senere tidspunkt ønsker at klage til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet over ledelsens afgørelse. Men der kan være stor forskel på, hvordan ledelsen må forventes at forholde sig til forskellige påstande og argumenter – om ledelsen blankt skal afvise dem som forkerte, irrelevante eller andet, eller om ledelsen skal undersøge dem nærmere.

Det kan her være fornuftigt generelt at have samme tilgang, som ledelsen vil have til prøveklager. Hvis ledelsen vurderer, at de fremsatte påstande og argumenter har en sådan karakter, at klagen er åbenbar grundløs, så behøver ledelsen ikke at foretage videre undersøgelser og kan uden videre træffe afgørelse om at afvise klagen.

Men hvis ledelsen omvendt vurderer, at de fremsatte påstande og argumenter har en sådan karakter, at det er nødvendigt at indhente underviserens syn herpå, så skal ledelsen foranstalte, at det sker. Det kan anbefales – som i en prøveklage – at indhente en skriftlig faglig udtalelse fra underviseren, hvor denne bedes forholde sig til de fremsatte påstande og argumenter og begrunde sin standpunktskaraktergivning. Det kan medføre, at underviseren genovervejer og evt. ændrer sin vurdering af standpunktet.

En sådan faglig udtalelse skal ledelsen lade klageren kommentere, inden ledelsen træffer sin afgørelse, jf. reglerne om partshøring. Forvaltningsloven foreskriver således, at hvis en part ikke kan antages at være bekendt med, at en myndighed er i besiddelse af bestemte oplysninger om en sags faktiske grundlag eller eksterne faglige vurderinger, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne eller vurderingerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne eller vurderingerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at en underviser løbende noterer de iagttagelser, som den pågældende lægger til grund for vurderingen af elevernes faglige standpunkt, og som vedkommende kan tage udgangspunkt i, hvis ledelsen skulle bede om en faglig udtalelse i tilfælde af klagesager.

Indhentelsen af disse dokumenter behøver ikke at stå alene. F.eks. kan ledelsen indkalde eleven og underviseren til et møde, hvor sagen drøftes nærmere.

5. Begrundelse

Når ledelsen vurderer, at sagen er tilstrækkeligt oplyst til, at den kan forholde sig til klagen og beslutte sig for, hvilken konsekvens den skal have,

træffer ledelsen sin afgørelse. Ledelsens afgørelse i klagesagen bør gives skriftligt, medmindre afgørelsen fuldt ud giver eleven medhold.

Hvis sagsoplysningen i en klagesag f.eks. viser, at underviseren ikke har forstået reglerne om afgivelse af afsluttende standpunktskarakterer, jf. afsnit 2 ovenfor, og dermed kan have taget fejl i sin standpunktskaraktergivning, eller fordi noget tyder på, at underviseren ikke har formået at være uvildig i sin vurdering af elevens standpunkt, kunne en løsning være, at ledelsen indskærper reglerne og præmisserne for vurderingen over for underviseren, som på baggrund heraf gennemfører en ny vurdering af elevens standpunkt.

Der kan være situationer, hvor det kan være nødvendigt eller hensigtsmæssigt, at der gennemføres en alternativ bedømmelsessituation, der kan give skolen nogle nye iagttagelser af elevens faglige niveau, som ledelsen kan inddrage som muligt korrektiv i forhold til standpunktsvurderingen – f.eks. på den måde, at en anden underviser i det pågældende fag sættes til at gennemføre en faglig vurderingssamtale med vedkommende, bedømme skriftligt arbejde fra den pågældende, etc.

Det vil i alle tilfælde være ledelsen, og altså ikke underviseren, der træffer den endelige afgørelse og skal begrunde, hvorvidt eleven skal have medhold i sin klage eller ej.

Ledelsens afgørelse i klagesagen skal indeholde en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver eleven medhold. Det gælder uanset, om klagen umiddelbart afvises som åbenbar grundløs, eller om klager ikke gives medhold, efter at sagen har været undersøgt nærmere.

De formelle krav til begrundelsen af en afgørelse bør følge forvaltningsloven, som foreskriver følgende:

- Begrundelsen skal indeholde en henvisning til de retsregler, i henhold til hvilke afgørelsen er truffet.
- I det omfang, afgørelsen efter disse regler beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Ledelsens afgørelser af klager om afsluttende standpunktskarakterer vil altovervejende være skønsmæssige, men behøver ikke nødvendigvis være det.
- Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Det er væsentligt, at ledelsen i begrundelsen forholder sig aktivt til elevens påstande og argumenter – i al fald de væsentligste heraf. På den måde viser ledelsen eleven, at den har behandlet dennes ærinde seriøst, og kan få eleven til at forstå afgørelsen og i bedste fald måske endda acceptere den. Dertil kommer, at ledelsen står bedre i forhold til en eventuel klage til styrelsen (se afsnit 6).

6. Klagevejledning og klageadgang

Det er et krav, at en afgørelse i forvaltningslovens forstand indeholder en *klagevejledning*.

En afgørelse af en elevs klage til skolens ledelse vil være omfattet af klageadgangen til Styrelsen for Undervisning og Kvalitet, i det omfang klagen vedrører retlige spørgsmål (se afsnit 7).

Klagebestemmelser vedrørende grundfag fremgår af § 17, stk. 2, i bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag, erhvervsrettet andetsprogsdansk og kombinationsfag i erhvervsuddannelserne og om adgangskurser til erhvervsuddannelserne.

Af § 17, stk. 2, fremgår det, at klager over en skoles afgørelse skal være modtaget på skolen senest fire uger efter, at afgørelsen er meddelt. Hvis klagen ikke tages til følge af skolen, videresender skolen inden 10 hverdage klagen til styrelsen ledsaget af skolens udtalelse. Forinden underretter skolen klageren om skolens stillingtagen til klagen, og giver klageren en frist på en uge til at fremsætte eventuelle bemærkninger til sagen. Når klageren har givet eventuelle bemærkninger, eller når fristen på en uge er overskredet, sender skolen klagen til styrelsen.

En klage er rettidig, hvis den fremkommer til skolen inden udgangen af den dag (uanset om det er en skoledag eller ej), som ligger fire kalenderuger efter, at eleven har fået meddelelse om den afgørelse, der klages over.

Hvis ledelsen ved, fra og med hvilken dag eleven vil kunne læse afgørelsen – f.eks. fordi den fremsendes elektronisk til elevens eBoks – kan skolen med fordel skrive i sin klagevejledning, præcist hvilken dato en eventuel klage skal være skolen i hænde for at blive anset for rettidig.

Gives der ikke fra starten (korrekt) klagevejledning, suspenderes klagefristen, indtil (korrekt) klagevejledning er givet.

7. Hvad er retlige spørgsmål?

Det er vanskeligt at forklare dette begreb nærmere, og mange gange er det nødvendigt at se elevens påstande/argumenter for at kunne forholde sig til, om de vedrører retlige spørgsmål eller ej.

Et retligt spørgsmål kan f.eks. være, om skolens ledelse i sin afgørelse har overset eller set bort fra, at underviseren har tilsidesat bestemte regler for afgivelse af den afsluttende standpunktskarakterer. Det kan også være, at ledelsen ikke i sin sagsbehandling af klagesagen har overholdt regler i

forvaltningsloven eller ikke har fulgt almindelige forvaltningsretlige principper m.v. Det kan f.eks. være de ovenfor nævnte regler om sagsoplysning, partshøring, begrundelse eller klagevejledning.

Afgørende er altså, om der er tale om et spørgsmål, som styrelsen kan forholde sig principielt til på baggrund af den skriftlige sagsbehandling.

Styrelsen kan derimod ikke behandle klager over det nærmere skøn foretaget på skolen baseret på vurderinger af faktiske forhold, som styrelsen ikke har nærmere indseende i. En elev vil således ikke kunne klage til styrelsen over selve den faglige vurdering af vedkommendes standpunkt, der ligger til grund for den afsluttende standpunktskarakter.

Styrelsen kan derfor aldrig træffe en afgørelse om, at en elev f.eks. skulle have haft 7 i stedet for 4, men den kan efter omstændighederne hjemvise den oprindelige klagesag til fornyet behandling på skolen med anvisninger om, hvordan gældende regler skal forstås, og om, hvordan ledelsen nu forventes at agere.

Har skolens ledelse modtaget en klage til styrelsen fra en elev og er i tvivl om, hvorvidt klagen vedrører retlige spørgsmål, er ledelsen velkommen til at kontakte styrelsen for en vurdering heraf, inden den evt. afviser at fremme klagen.

En afvisning af at fremme en klage til styrelsen med henvisning til, at den ikke vedrører retlige spørgsmål, er i sig selv en afgørelse, som kan påklages til styrelsen. Det vil sige, at den skal begrundes, og der skal gives klagevejledning.

Hvis eleven vil klage over denne afgørelse, vil klagen nu alene kunne omhandle spørgsmålet om, hvorvidt den oprindelige klage rettelig burde have været afvist, dvs. om den oprindelige klage vedrørte retlige spørgsmål eller ej.